

NACIONALINĖ VARTOTOJŲ KONFEDERACIJA

Kodas 126374789, Kaštonų g. 3, Vilnius LT-09309, tel.+37068625661, konfederacija@vartotojai.eu,
www.vartotojai.eu

SOCIALINĖ INOVACIJA :

**SAVIVALDYBĖS REGULIUOJAMŲ PASLAUGŲ VARTOTOJŲ EDUKACIJOS
FINANSAVIMO LĖŠŲ PERDAVIMAS NVO**

APRAŠAS

NVK KONKURSINĖ PARAIŠKA NVOIS05638

„NVK GEBĖJIMŲ TEIKTI VIEŠĄSIAS PASLAUGAS PLĖTRA“

2023 m. lapkritis

Vilnius

SOCIALINĖS INOVACIJOS APRAŠO TURINYS:

1. Įvadas
2. Reguliuojamų paslaugų tiekėjo vertinimo matricos aprašas
3. Reguliuojamos paslaugos kainodaros principų aprašas
4. Rekomendacijos dėl suinteresuotų NVO įsitraukimo į vartotojų edukaciją
5. Inovacijos vertinimo metodologijos aprašas

1. ĮVADAS

Socialinė inovacija „Savivaldybės reguliuojamų paslaugų vartotojų edukacijos finansavimo lėšų perdavimas NVO“ yra sudėtinė Nacionalinės vartotojų konfederacijos (NVK) vykdomo projekto NVOIS05638 „NVK gebėjimų teikti viešąsias paslaugas plėtra“ sudedamoji dalis. Ji sukurta vadovaujantis Konkurso Nuostatų 5.4 tikslo – didinti NVO finansinį tvarumą ir/ar socialinį verslumą – sąlyga.

Vietos savivaldos kontroliuojamos komunalinės viešosios paslaugos, vietinio transporto paslaugos sudaro reikšmingą gyventojų kasdieninių poreikių visumos dalį. Šiandien sunku surasti vietos bendruomenėse asmenį nežinantį, kad paminėtos viešosios paslaugos yra ne tik tokių paslaugų tiekėjų ar juos kontroliuojančios vietos savivaldos institucijų rūpestis, bet ir paties vartotojo gyvenimo būdo dalykas. Tai, kad tokia problematika yra sietina su žiedinės ekonomikos ar su Europos Sąjungos žaliuoju kursu taip pat daugeliui nėra paslaptis. Tačiau kaip eiliniam vartotojui ne tik prisidėti prie skelbiamų strategijų įgyvendinimo ar, kas galėtų būti tokiam vartotojui dar svarbiau, gauti iš to tvarią naudą – mažai kas gali atsakyti. Ir tai yra vartotojo edukacijos dalykas, apimantis tiek kiekvieno vartotojo švietimą, tiek ir jų bendruomenių advokaciją.

Europos Sąjungos Sutartis ir Konstitucija skelbia pamatinį bendrijai subsidiarumo principą, nustatantį siekiamybę visuomenei svarbius klausimus spręsti įmanomai arčiau piliečio, t.y. eilinio vartotojo. Nebūtina viešuosiuose reikaluose reikalauti sprendimų iš vyriausybės, jei tai gali išspręsti savivaldybė. Bet nėra reikalo reikalauti sprendimų ir iš savivaldybės, jei tai gali išspręsti bendruomenės ar nevyriausybinės organizacijos. Todėl šiuo metu gana paviršutiniškai ir tik iš paslaugų teikėjų perspektyvos vykdomas paslaugų gavėjų – vartotojų švietimas tampa aiškiai nepakankamu ir taisytinu. Tam gali pasitarnauti suinteresuotų viešųjų nevyriausybinių organizacijų pasitelkimas.

NVO įsitraukimas į viešąsias paslaugas šiuo metu vyksta nedidele apimtimi dėl pačių NVO nepakankamų gebėjimų teikti vartotojų švietimo paslaugas ir dėl jų finansinio tvarumo užtikrinimo priemonių nebuvimo.

Asociacija Nacionalinė vartotojų konfederacija, išnagrinėjusi ES patirtį NVO sektoriaus įgalinime, 2021 m. parengė ES subsidiarumo ir skaidrumo principais grindžiamų teisės aktų projektus¹. NVK nuomone jos parengtų projektų priėmimas atvertų vartus NVO tvariai įsitraukti tiek į viešąją politiką, tiek į viešųjų paslaugų teikimą vartotojams. Deja, iškilus COVID-19 pandemijai, projektų nagrinėjimas vyriausybėje užstrigo. 2022 m. išaugusios energijos kainos, pakilusi infliacija ir nevykusi elektros energijos rinkų liberalizacija su valdžios prievartinėmis sankcijomis paaštrino vartotojų energetinio skurdo problematiką. NVK administruojama vartotojų skundų registravimo ir klasifikavimo sistema² parodė augantį vartotojų susirūpinimą. Tačiau gaunami signalai rodė, kad vartotojams labai trūksta edukacijos apie iškylančių problemų sprendimo kelius. Siekdama išsiaiškinti realią padėtį apie energetinio skurdo mažinimo priemonių taikymą NVK pagal Socialinių reikalų ir darbo ministerijos 2022 m. paskelbtą papildomą NVO institucinio stiprinimo projektų atrankos konkursą pateikė paraišką „NVK narių kompetencijų komunalinių paslaugų vartotojų švietime tobulinimas“³, NVOK 04582. Atlikus tyrimus trijose savivaldybėse buvo

¹ www.vartotojai.eu

² www.vartotojuskundai.lt

³ www.vartotojai.eu

nustatyta, kad vartotojų energetinio skurdo problematika nėra detalizuojama, prie savivaldybių suburtos NVO tarybos tokių klausimų savo darbotvarkėse nekelia. Padėties gerinimui NVK pateikė pasiūlymus LSA. NVK pasiūlymai sulaukė keleto savivaldybių susidomėjimo. Šios savivaldybės buvo įtrauktos į pateikiamo tyrimo imtį.

Kadangi viešųjų paslaugų diskursas reikšmingai pasipildė žiedinės ekonomikos ir žaliojo kurso idėjomis, šiandien vartotojų švietimas yra kreipiamas į energijos naudojimo efektyvumą, žinomą kaip energetiškai neutralaus būsto formavimą, atsinaujinančių energijos išteklių priemonių diegimą ne tik komunalinių paslaugų tiekėjų pusėje, bet ir vartotojų pusėje. Transporto įmonės deda dideles pastangas perginkluoti savo transporto parkus aplinkai neutraliomis priemonėmis. O tokių pastangų sėkmei reikalingas ir vartotojų naujas požiūris į jų pačių judumo įpročius. Sveikai aplinkai tampa gyvybiškai svarbus pačių vartotojų atliekų rūšiavimas, jų surinkimas ir pakartotinis panaudojimas. Dideli iššūkiai laukia centralizuoto geriamojo vandens tiekimo ir centralizuoto nuotekų surinkimo srityse. Visi paminėti, bet tik iš dalies atspindintys laukiančių pertvarkų mastą, pokyčiai nebus įmanomi be vartotojų švietimo. Ir toks švietimas turės atspindėti ne tik verslo interesų lauką, bet ir vartotojų perspektyvą.

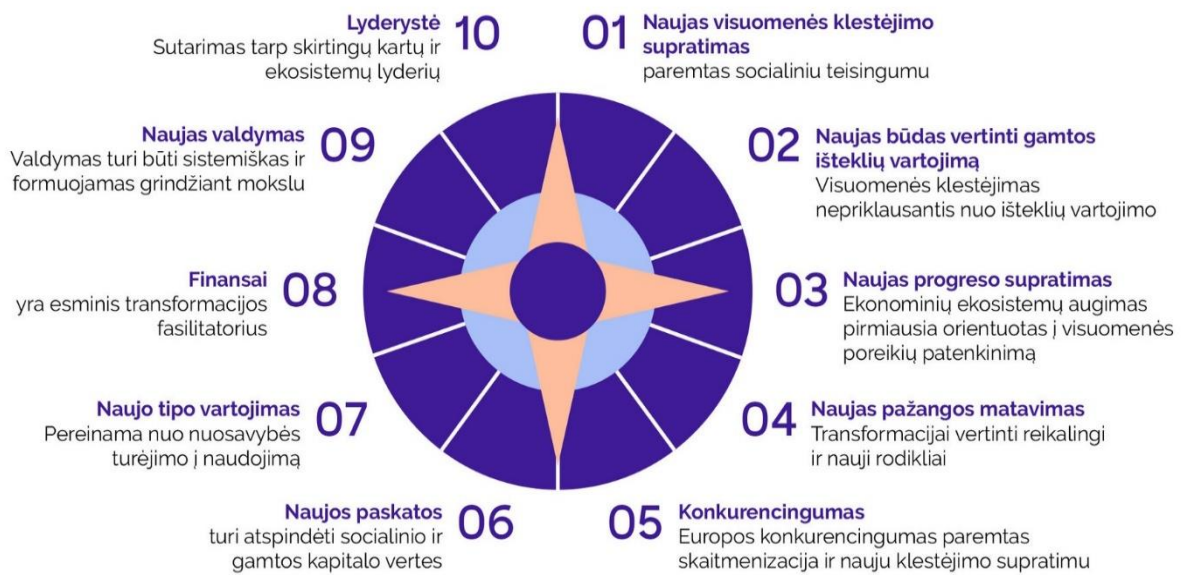
Europos žaliasis kursas orientuotas į ekonominį augimą, atsietą nuo natūralių išteklių naudojimo, bei į socialiai teisingą transformaciją (tokią, kad nė vienas žmogus ir nė viena vietovė nebūtų palikta nuošalyje). Vyriausybės strateginės analizės centro STRATA specialistė O.Popova pažymi, kad *<institucija, formuojanti klimato politiką, nebūtinai tarp savo siekių išskirs socialinius klausimus. O institucija, besirūpinanti žaliavų našumu, nebūtinai pasirūpins, kad rūšiavimo ir perdirbimo procesas būtų draugiškas klimatui. Čia ir slypi problema – stinga holistinio požiūrio... Kaip įsivertinsime, kad artėjame sutartos vizijos – patenkinti visuomenės poreikius, neperžengiant planetos galimybių ribos – link? >*⁴. Atrodo, kad tokios problemos sprendimui be NVO, vietinių bendruomenių įtraukimo neišspręsimė. Todėl paranku atkreipti dėmesį į Europos Komisijos sukurtą Europos žaliojo kurso kompasą, padedantį suprasti, kokioje sistemoje gyvename šiandien ir kokia ji turėtų būti, kad pasiektume žaliojo kurso tikslų.

Kompase siūlomas Nacionalinis energetikos ir klimato srities veiksmų planas pasipildo ne tik žiediško skatinimo ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) mažinimo tikslais, bet ir siekiu atsieti vartojimą nuo natūralių išteklių. Kitas kompasu autorių siūlomas mąstymo apie žaliąjį kursą būdas – susikonsultuoti į pagrindines žaliosios ekonomikos ekosistemas. Maistas, judumas, žmogaus sukurta aplinka (būstas) ir kasdienio vartojimo prekės (drabužiai, elektroniniai prietaisai ir kt.) – tai ekosistemas, kurios modelyje išskirtos kaip pagrindinės, nes labiausiai prisideda prie žmogaus gerovės užtikrinimo, tačiau yra ir imliausios natūraliems ištekliams. **Energija, žiedinės medžiagos, į gamtą orientuoti sprendimai ir informacijos dalijimosi infrastruktūra – šios ekosistemas įvardytos kaip palaikančiosios pagrindines.**

Žiedinių medžiagų ekosistemoje siūloma investuoti į trumpesnes (vietines) tiekimo grandines, taip pat į vartotojams neberekalingų produktų surinkimą ir antrinį panaudojimą. Siūloma svarstyti ir apie žaliavų nuomos paslaugas. Galvojant apie žiedinių medžiagų ekosistemą, taip pat siūloma investuoti į **adityvią gamybą**. Tai tokia gamybos rūšis, kai konstrukcija suformuojama tiesiai iš skaitmeninio modelio. Pavyzdžiui, 3D spausdinimas.

⁴ https://www.15min.lt/verslas/naujiena/finansai/europos-zaliasis-kuras-kaip-ji-igyvendinsime-662-1497278?utm_medium=copied

Europos žaliojo kurso kompasas: 10 transformacijos principų

Tokiu būdu darytina išvada, kad atlygintinas NVO įsitraukimas į vartotojų švietimą ir advokaciją yra aktuali ir perspektyvi visuomenės vystymosi priemonė. Teikiamas tyrimas su atitinkamomis rekomendacijomis NVK skiriamas tokios priemonės apibrėžimui ir pritaikymui inicijuoti.

2. PASLAUGOS TIEKĖJO NVO PERSPEKTYVOS POŽIŪRIU VERTINIMO MATRICA

Konkrečios vietos savivaldos reguliuojamos viešosios paslaugos tiekėjo vertinimas suprantamas kaip NVO strateginės nuostatos – vartotojų švietimas, edukacija ir advokacija – taikomumo konkrečioje savivaldybėje sąlyga. Tokiu būdu, vertinama įmonė yra laikoma NVO potencialiu taikiniu, o apibendrinimo matrica yra tokio taikinio apibrėžimo priemone.

Žemiau pateikiama NVK sukurta paslaugos tiekėjo vertinimo apibendrinimo matricos forma:

Įmonės vardas, rinka	Viešosios paslaugos sritys						
	Atliekos	Transportas	Namų priežiūra	Renovacija	Šiluma	Vanduo	Nuotekos
Suderinamumo laipsnis ⁱ							
Finansinis pajėgumas ⁱⁱ							
Bendradarbiavimo laikotarpio apibrėžtumas	Apibrėžta			Neapibrėžta			
	2024	2025	Kita	2024	2025	Kita	

i : 1-aukštos tikimybės, 2-žemos tikimybė, 3-nėra;

ii: 1-didelis; 2-vidutinis; 3-mažas

Suderinamumo laipsnis yra nustatomas pagal vartojimo pusės analizei naudojamos tikslinių grupių anoniminės apklausos duomenis ir konkrečios NVO strateginio plano turinį.

Tiekėjo finansinis pajėgumas nustatomas pagal NVO (ir/arba NVK) ekspertizės analizių duomenų sintezę, gaunamas išvadas ir parengiamas konkrečias rekomendacijas.

Numatomo NVO ir tiekėjo bendradarbiavimo laikotarpio apibrėžimui vadovaujamosi konkrečios NVO strateginiu planu, turimais ištekliais ir sąsajumu su konkrečios savivaldybės sprendimų priėmėjais.

3. REGULIUOJAMŲ VIEŠŪJŲ PASLAUGŲ KAINODAROS PRITAIKOMUMAS

I. REKOMENDACIJOS DĖL VARTOTOJŲ ŠVIETIMO IR/AR ADVOKACIJOS NVK PRIORITETŲ PAGAL VIEŠŪJŲ PASLAUGŲ NOMENKLATŪRĄ

1. Vartotojų švietimo ir/ar advokacijos teikimą rekomenduojama nagrinėti pagal NVK strateginio plano nuostatas. Esant reikalui tikslinga NVK strateginį planą tikslinti.
2. Atsižvelgiant į NVK strateginio plano nuostatas ir šio tyrimo duomenis vartotojų švietimo ir/ar advokacijos prioritetus pagal viešųjų paslaugų nomenklatūrą rekomenduojama kelti tokiu eiliškumu:
 - 2.1. Daugiabučių gyvenamųjų namų priežiūros, modernizacijos ir/ar renovacijos vartojimo ir tiekimo pusėse priemonių, išskiriant Žaliojo kurso svarbą, įgyvendinime.
 - 2.2. Žiedinės ekonomikos ir Žaliojo kurso principų įgyvendinime atliekų surinkime ir perdirbime.
 - 2.3. Centralizuoto geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo plėtroje bei modernizavime, atskiriant tiekimo ir vartojimo puses.
 - 2.4. Viešojo transporto plėtroje ir modernizavime pagal Žaliojo kurso ir Gerosios Praktikos nuostatas.
3. Vartotojų švietimo ir/ar advokacijos prioretizavimas pagal viešųjų paslaugų nomenklatūrą yra orientacinis ir kiekvienoje konkrečioje rinkoje turi būti tikslinamas pagal konkrečias sąlygas, atsižvelgiant į kitų rekomendacijų visumą.

II. REKOMENDACIJOS DĖL NVK FINANSINIO TVARUMO UŽTIKRINIMO

1. Tais atvejais, kai su viešųjų paslaugų subjektu ir jį kontroliuojančios savivaldybės įgaliotais asmenimis yra pasiekiamas susitarimas dėl NVK (tiesiogiai ar per vietinę /vietinės NVO ar bendruomenę, ar tuo tikslu naujai įkuriamą bendruomenę) įsitraukimo į viešųjų paslaugų subjekto vartotojų švietimą, susitarime būtina apibrėžti:
 - 1.1. Viešųjų paslaugų subjekto intereso dalyką (pvz. vartotojų skolų sumažinimas; naujų vartotojų pritraukimas; įmonės įvaizdžio formavimas; vartotojų elgsenos formavimas; aktualios informacijos savalaikis perdavimas; paslaugų kainų padidinimo pagrindimas; kita).
 - 1.2. NVK intereso dalyką.
2. NVK (vietinių NVO, bendruomenių) atlygintinos vartotojų švietimo/advokacijos paslaugos gali būti atlyginamos per reguliuojamą viešųjų paslaugų kainodarą. Šios rekomendacijos pagrindimui pateikiamas Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainų nustatymo metodikos (toliau – Metodika) pritaikymo pavyzdys:
 - 2.1. Pagal rašytinį viešųjų paslaugų tiekėjo, kontroliuojančios savivaldybės įgalioto asmens ir NVK (vietinės NVO ar bendruomenės) susitarimą apibrėžiamas vartotojų švietimo turinys kaip tiesioginės, netiesioginės ir/ar pardavimo paslaugos sąnaudos.

- 2.2. Kaip pardavimo paslaugos sąnaudos pagal Metodikos 8 priedo lentelės „Faktinės ir kitų metų planuojamos pardavimo paslaugos sąnaudos“ vartotojų švietimo sąnaudos priskiriamos prie eilutės Nr. 9 sąnaudų straipsnio „Kitos sąnaudos“ ir detalizuojamos atitinkamai kaip eilutės Nr. 9.1 sąnaudų straipsnis „Informacija, skelbimai“ ir/ar eilutės Nr. 9.2 sąnaudų straipsnis „Kitos paslaugos“.
- 2.3. Kaip netiesioginės viešosios paslaugos sąnaudos pagal Metodikos 6 priedo lentelės „Faktinės ir kitų metų planuojamos netiesioginės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sąnaudos“ vartotojų švietimo sąnaudos priskiriamos prie eilutės Nr. 9 sąnaudų straipsnio „Kitos sąnaudos“.
- 2.4. Kaip tiesioginės viešosios paslaugos sąnaudos pagal Metodikos 5 priedo lentelės „Faktinės tiesioginės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sąnaudos“ vartotojų švietimo sąnaudos priskiriamos prie eilutės Nr. 3 sąnaudų straipsnio „Paslaugos ir darbai pagal sutartis“ ir detalizuojamos atitinkamai kaip eilutės Nr. 3.4 sąnaudų straipsnis „Kitos paslaugos“.
- 2.5. Vartotojų švietimo sąnaudos, sutinkamai su viešųjų paslaugų subjekto, jį kontroliuojančių savivaldybės asmenų ir NVK (vietinės NVO ir/ar bendruomenės) tarpusavyje suderintomis nuostatomis, gali būti bet kokia proporcija paskirstytos tarp aukščiau nurodytų Metodikos sąnaudų straipsnių.
3. Vartotojų švietimo sąnaudų įteisinimas suinteresuoto viešųjų paslaugų subjekto teisės aktu nustatyta tvarka turi būti suderinamas su savivaldybės meru ir Valstybine energetikos reguliavimo taryba.
4. Kai viešųjų paslaugų subjekto kainų projektas yra suderinamas su Valstybine energetikos reguliavimo taryba, suderintos vartotojų švietimo metinės sąnaudos yra atitinkamai paskirstomos tarp viešųjų paslaugų subjekto ir NVK (vietinės NVO ir/ar bendruomenės), pastarajai išmokant atitinkamas lėšas kas mėnesį.
5. Tais atvejais, kai viešųjų paslaugų kainos ir tarifai yra tvirtinami ne Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos, o vietos savivaldos tarybos, suinteresuoto viešųjų paslaugų subjekto patvirtintame kainų projekte numatytos vartotojų švietimo sąnaudos atitinkama dalimi kas mėnesį yra perduodamos į NVK (vietinės NVO ir/ar bendruomenės) nurodytas sąskaitas.
6. NVK (vietinės NVO ir/ar bendruomenės) vartotojų švietimo apibrėžtoje rinkoje pagal viešųjų paslaugų nomenklatūrą mėnesinės, pusmetinės ir metinės ataskaitos turėtų būti viešai ir patogiu būdu prieinamos visuomenei.
7. Viešųjų paslaugų subjekto vartotojų švietimo efektyvumas apibrėžtoje rinkoje ne rečiau kaip kas 6 mėnesius turėtų būti audituojamas suinteresuotos savivaldybės administracijos bei savivaldybės NVO tarybos. Tokio audito ataskaitos turėtų būti viešai ir patogiu būdu prieinamos visuomenei.

III. REKOMENDACIJOS DĖL NVK VEIKLŲ PAGAL KONKURSINĘ PARAIŠKĄ NVOIS05638 „NVK GEBĖJIMŲ TEIKTI VIEŠĄSIAS PASLAUGAS PLĖTRA“

1. NVK ekspertams moderuoti dvidešimties klausytojų (su nuotoline prieiga visiems suinteresuotiems Lietuvoje) **2 mokomuosius seminarus su praktiniais modeliavimais** „Vartotojų advokacijos ir viešosios politikos priemonės bei jų taikymo praktiniai pavyzdžiai“ (konkurso Nuostatų 5.2 tikslas):
 - 1.1.Pastatų modernizavimo ir renovacijos su energijos tiekimu problematika;
 - 1.2.Atliekų surinkimo ir utilizavimo problematika;
 - 1.3.Centralizuoto geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo problematika;
 - 1.4.Viešojo transporto problematika;
 - 1.5.Viešųjų paslaugų (elektros energija, telekomunikacijos, paštas), esančių už savivaldos reguliavimo ribų, problematika.
2. NVK ekspertams moderuoti dvidešimties klausytojų (su nuotoline prieiga visiems suinteresuotiems Lietuvoje) **2 paskaitos su praktiniu užsiėmimu** „Reguliuojamos viešosios paslaugos: taikiniai vartotojų advokacijos NVO“ (konkurso Nuostatų 5.3 tikslas).
3. NVK ekspertams moderuoti dvidešimties klausytojų (su nuotoline prieiga visiems suinteresuotiems Lietuvoje) **2 lekcijas su praktiniu užsiėmimu** „Reguliuojamų viešųjų paslaugų finansavimo priemonės – ar jos prieinamos NVO sektoriui?“ (konkurso Nuostatų 5.4 tikslas).
4. NVK ekspertams **pasirinkti partnerystės taikinius** pagal tirtas rinkas iki 6 savivaldybių (konkurso Nuostatų 5.2 tikslas):
 - 4.1.Utenos rajonas – pavyzdinės geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, centralizuotos šilumos tiekimo įmonės;
 - 4.2.Mažeikių rajonas – pavyzdinė viešojo transporto įmonė;
 - 4.3.Vilkaviškio rajonas – daugiabučių gyvenamųjų namų renovacijos ir modernizacijos patirtis;
 - 4.4.Šiaulių miestas – iniciatyvi NVO aplinka;
 - 4.5.Panevėžio miestas – regioninė centralizuoto šilumos tiekimo įmonė;
 - 4.6.Elekrėnų, Kėdainių rajono, Jonavos rajono, Druskininkų – aktyvios savivaldybių administracijos.
5. Pasirinktoms savivaldybėms NVK ekspertams parengti **5 pasiūlymus** savivaldybių administracijoms ir reguliuojamų paslaugų tiekėjams dėl vartotojų edukacijos aktualumo ir tam skirtų priemonių taikymo (konkurso Nuostatų 5.2 tikslas).
6. Parengtus pasiūlymus **pristatyti administracijoms ir/ar merams** (betarpiškai ir/ar nuotoliniu būdu) iš tirtų savivaldybių (konkurso Nuostatų 5.2 tikslas).

7. NVK ekspertams parengti NVK bendradarbiavimo su atrinktų savivaldybių administracijomis ir jų kontroliuojamomis viešųjų paslaugų įmonėmis vartotojų švietime **susitarimo projektus**, o NVK vadovybei pateikti juos patvirtinimui kaip **ketinimų protokolus** (konkurso Nuostatų 5.2 tikslas).
8. NVK ekspertams **sukurti NVK tinklapio grįžtamojo ryšio priemones** (konkurso Nuostatų 5.3 tikslas).
9. NVK ekspertams parengti **1 inovacijos viešųjų paslaugų tiekime** (vartotojų švietime ir/ar advokacijoje) aprašą.
10. NVK ekspertams parengti konkursinės paraiškos „NVK gebėjimų teikti viešąsias paslaugas plėtra“ prieinamumą visuomenei per NVK tinklapį.

4. REKOMENDACIJOS DĖL SUINTERESUOTŲ NVO ĮTRAUKIMO Į VIEŠŲJŲ PASLAUGŲ VARTOTOJŲ ŠVIETIMĄ

Konkrečios savivaldybės NVO įsitraukimui į tos savivaldybės reguliuojamų viešųjų paslaugų vartotojų švietimą NVK teikia tokia pagrindines rekomendacijas:

- Konkrečios savivaldybės NVO tarybos darbotvarkėse numatyti viešųjų paslaugų vartotojų švietimo ir advokacijos problematiką.
- Vietinėms NVO, suinteresuotoms vartotojų švietimu, peržiūrėti savo strateginius veiklų planus ir atitinkamai juos priderinti numatomi vartotojų švietimo veiklai.
- Apsibrėžti NVO interesų lauką pagal savo vidinių išteklių/gebėjimų imtis bei potencialių viešųjų paslaugų tiekėjų pasirengimą/lūkesčius bendradarbiavimui.
- Atlikti potencialių tiekėjų bendradarbiavimui vertinimus pagal NVK siūlomą metodologiją.
- Įtraukti konkrečios savivaldybės NVO tarybą į rekomendacijų savivaldybės sprendimų priėmėjams, viešųjų paslaugų tiekėjams dėl vartotojų švietimo subsidiarumo sąlygų įgyvendinimo pasitelkiant konkrečią vietinę NVO (veikiančią savarankiškai ir/arba kooperuojantis su NVK) nagrinėjimą.
- Sudaryti bendradarbiavimo ketinimų protokolus/sutartis su vietos savivalda, viešųjų paslaugų tiekėjais, NVK.

5. SOCIALNĖS INOVACIJOS VERTINIMIO METODOLOGIJA

5.1. Vertinimo metodika ir tvarka

Inovacijos taikymo stebėsenos vertinimo metodikos ir tvarkos tikslas yra apibrėžti priemones ir jų taikymo tvarką atitinkamai sukurtų rezultatų panaudojimui pagal Projekto „NVK gebėjimų teikti viešąsias paslaugas plėtra“ tikslus ir uždavinius Projekto vykdymo procese.

- ❖ Socialinės Inovacijos, kaip stebėsenos objektas, apibrėžiamas pagal Tyrimų Techninėje specifikacijoje suformuluotas sąvokas:
 - Inovacija, visų pirma, bus skiriama Projekto vykdytojams kaip parankinis dokumentas, rengiant atitinkamų teisinių priemonių dėl vartotojų švietimo ir advokacijos sukūrimo projektus.
 - Šios inovacijos pagrindu siekiama sukurti prielaidas atitinkamų pasiūlymų Lietuvos Respublikos vietos savivaldos lygmenyje sąlygų sukūrimui.
 - Aukščiau paminėtose sąlygose turi būti pateiktos konkrečios išvados dėl vietinių NVO ir, esant poreikiui, NVK, įsitraukimo į viešąją politiką finansavimo priemonių suformavimo.
 - Projekto tikslų įgyvendinimui pažymimas ES Sutarties subsidiarumo principo taikymas.

- ❖ Tyrimo stebėsenos metodologija grindžiama tokiais principais:
 - tikslingumu – renkami duomenys ir informacija, kurie yra reikalingi ir tinkami Projekto procesui;
 - nešališkumu – stebėseną vykdoma be išankstinio nusistatymo, laikantis profesinio nepriklausomumo ir bendrųjų profesinės etikos nuostatų;
 - patikimumu – stebėseną vykdoma laikantis Projekto vykdymą apibrėžiančių dokumentų, priimtų atitinkamų susitarimų, skelbiama tikrovę atitinkanti informacija.
 - sistemingumu – stebėsenos procesas vyksta planingai, laikantis tęstinumo.

- ❖ Stebėsenos rūšis apibrėžiama kaip nuolatinė stebėseną pagal Projekto vykdymo tvarkaraštį. Stebėsenoje vadovaujama Stebėsenos vertinimo kriterijais, kurie taikomi pagal šio Aprašo skirsnyje „Kriterijų taikymo procedūra ir rekomendacijos“ nuostatas.
- ❖ Aprašo vykdymą atlieka Projekto vadovas pagal Projekto eigos tvarkaraštį ir užpildydamas Aprašo skirsnyje „Kriterijų taikymo procedūra ir rekomendacijos“ pateikiamą Socialinės Inovacijos vertinimo stebėsenos Protokolą.
- ❖ Stebėsenos medžiaga kaupiama bylos segtuvuose Projekto vadovo nustatyta tvarka.

- ❖ Aprašo vykdymą kontroliuoja Projekto Užsakovo vadovas arba jo įgaliotas asmuo. Užsakovo vadovas nustato Socialinės Inovacijos rezultatų įgyvendinimo stebėsenos aptarimus su Projekte dalyvaujančiais asmenimis. Tokių aptarimų išvados skelbiamos NVK tinklapyje.

- ❖ Aprašo pakeitimus ir/ar papildymus pagal Projekto dalyvių ir/ar suinteresuotų asmenų pasiūlymus tvirtina Užsakovo vadovas.

5.2. Vertinimo kriterijai

Vertinime naudojami du kriterijai: kiekybinis ir kokybinis. Kiekybinio vertinimo kriterijus atspindi Socialinės Inovacijos rezultatų panaudojimo Projekto vykdyme dažnį ir imtį. Dažnis atspindi inovacijos rezultatų citavimų skaičių Projekto vykdyme. Imtis atspindi citavimo skaičiaus aprėptį pagal Projekto sudedamąsias dalis:

- Pasiūlymų projektuose vietos savivaldos sprendimų priėmėjams;
- Pasiūlymų projektų viešųjų paslaugų tiekėjams sukūrimo;
- Konferencijų darbe;
- Mokomuosiuose seminaruose; Apvaliųjų stalų-diskusijų darbe.

Kokybinio vertinimo kriterijus atspindi Socialinės Inovacijos rezultatų panaudojimo Projekto vykdyme pritaikomumą. Taikomi keturi kokybinio vertinimo lygiai:

- 1 – Reikia tobulinti;
- 2 – Patenkinamas;
- 3 – Geras;
- 4 – Labai geras, paskatinantis tolimesnes inovacijas.

5.3. Kriterijų taikymo procedūra ir rekomendacijos

Inovacijos vertinimo kriterijų taikymo procedūrą sudaro Protokolo (pridedamas žemiau) užpildymas pagal Projekto veiklų struktūrą ir Projekto planinį tvarkaraštį:

- Bendradarbiavimo ketinimo protokolai/sutartys;
- Strateginis planavimas;
- Apvaliųjų stalų debatai;
- Konferencijų darbas;
- Metinės NVK veiklos ataskaitos apžvalga.

Rekomendacijos:

- Nustačius kokybinio vertinimo kriterijaus lygio „Reikia tobulinti“ atvejį nagrinėti atitinkamo Teisės aktų paketo rezultato koregavimą (ištaisyimą, papildymą, pakeitimą).
- Nustačius kokybinio vertinimo kriterijaus lygio „Labai geras, paskatinantis tolimesnes inovacijas“ atvejį nagrinėti kaip Teisės aktų paketo rezultatų plėtros galimybes.

